

Klauzurní práce č. 5 (92) konaná dne 13. listopadu 2009

Ze soboty na neděli

V okrajové části městské čtvrti Ořechovka v Praze 6 docházelo v poslední době stále častěji k vloupáním do bytů a rodinných domů. Hubert, čtenář detektivek, zklamáný bezvýsledným policejním pátráním proto založil spolu s dalšími obyvateli čtvrti občanskou iniciativu „Pomůžeme si sami“. Protože měl již delší dobu v podezření nezaměstnaného Evžena, zahájil vzápětí vlastní akci. Informoval Evžena, že ve vile poškozeného Otakara se nalézá sbírka starožitných sošek, která má hodnotu nejméně půl miliónu korun a že v noci ze soboty na neděli rozhodně nikdo z obyvatelů této vily nebude doma. Přitom mu řekl, že by neměl váhat a měl by zkusit své štěstí.

K velké radosti Huberta se toho Evžen chytil a vypravil se v noci ze soboty na neděli do vily. Hubert to okamžitě zjistil a začal podle předem připraveného plánu rychle jednat. Odebral se na nejbližší oddělení Policie ČR a oznámil, k čemu došlo. Když však policejní hlídka konečně dorazila do Otakarovy vily, hbitý Evžen již dávno se soškami vilu opustil.

Hubert sice předem tušil, že jeho akce bude časově velmi napjatá a že stihne doběhnout na policii na poslední chvíli, ale spoléhal na to, že policisté budou bez odkladu jednat a Evžena ještě v cizí vile dopadnou při činu. Bylo by to takto dopadlo, kdyby policisté přes naléhání Huberta, aby ihned k případu vyjeli, dorazili k vile později, až poté, co si prostudovali nové číslo barevného časopisu „Veselý policista“.

Vyšetřováním se zjistilo, že Evžen se dostal do vily sklepním okénkem, které poškozený Otakar před svým odjezdem zapomněl zavřít.

Otázky

1. Jak trestněprávně posoudíme jednání Huberta? Odůvodněte.
2. Soud zjistil, že obviněný Evžen byl již v minulosti pětkrát ve výkonu trestu odnětí svobody, naposledy dvakrát pro zvláště závažné úmyslné trestné činy majetkové povahy, a že se jednání popsaného v zadání dopustil několik měsíců

- po svém propuštění z výkonu trestu. Uveďte trestněprávní důsledky, se kterými by mohlo být takové zjištění pro odsouzeného Evžena spojeno. Odůvodněte.
3. Uvažte trestní odpovědnost Evžena pro případ, že sošky, které s vily odnesl, byly jen zdařilými napodobeninami v hodnotě necelých 60 000 Kč. Odůvodněte.
 4. Uvažte trestní odpovědnost Huberta pro případ, že jeho představa o kriminálních sklonech Evžena byla mylná, že Evžen Hubertův návrh přijít snadno k cenné sbírce starožitných sošek odmítl a oznámil Hubertovo jednání na policii. Odůvodněte.
 5. Policejní orgán vstoupil na základě příkazu k Evženovu zatčení, vydaného soudcem v přípravném řízení, do soukromé dílny jeho otce, v níž se Evžen v té době zdržoval. Při tomto úkonu zjistil, že se v dílně nachází část předmětů pocházejících z Evženovy trestné činnosti, a proto se rozhodl vykonat v dílně prohlídku. Odpovídal takový postup policejního orgánu trestnímu řádu? Odůvodněte.
 6. V jiné trestní věci rozhodl soudce v přípravném řízení o provedení domovní prohlídky v bytě podezřelého. Uveďte, kdy toto rozhodnutí nabývá právní moci, kdy je vykonatelné a jakým způsobem lze dosáhnout přezkoumání jeho zákonnosti. Odůvodněte.
 7. Soud v hlavním líčení zjistil, že trestnost žalovaného skutku zanikla promlčením již před vydáním usnesení o zahájení trestního stíhání a obžalovaného zprostil obžaloby podle § 226 písm. e) tr. řádu. Postupoval soud správně? Odůvodněte.

Poznámka:

1. U všech závěrů obsažených v odpovědích týkajících se subsumpcí případu pod zákonné ustanovení musí být ustanovení přesně citováno (nejen jeho název, ale i číslo paragrafu, odstavce, písmeno, alinea).
2. Při subsumpci musí být provedena konfrontace požadavků obsažených v zákonném ustanovení se skutkovým zjištěním (podobně jako to činí soud ve výroku rozsudku).
3. Závěry obsažené v odpovědích musí být náležitě odůvodněny (např. třeba uvést, proč třeba určité jednání působí jako účastenství ve formě návodu a nikoli jako spolupachatelství).

Klauzurní práce č. 5 (92) konaná dne 13.11.2009

Ze soboty na neděli

Řešení

1. Hubert navedl Evžena ke spáchání trestného činu v úmyslu jej udat a zabránit tak dokonání trestného činu. Takové jednání nauka trestního práva označuje jako jednání provokatéra, resp. agenta provokatéra.

Provokatér je trestný za návod k trestnému činu, a to i když dobrovolně zabránil dokonání trestného činu, resp. splnil podmínky podle analogie § 8 odst. 3 TZ, pokud se vyprovokovaný dopustil alespoň pokusu trestného činu. Hubert bude tedy trestně odpovědný za návod k trestnému činu krádeže podle § 10 odst. 1 písm. b), § 247 odst. 1, odst. 3 písm. b) TZ spáchaný v jednočinném souběhu s návodem k trestnému činu porušování domovní svobody podle § 10 odst. 1, písm. b), § 238 odst. 1 TZ.

Hubert vybídl Evžena, aby v Otakarově vile odcizil sbírku starožitných sošek v hodnotě půl miliónu korun, přičemž Evžen se jeho tipu chytil, do vily se otevřeným sklepním okénkem dostal a odnesl z ní sbírku sošek v hodnotě 500 000 Kč. Hubert jednal od počátku podle předem připraveného plánu Evženův čin ještě před dokonáním oznámit na policii a zabránit jeho dokonání. Pro liknavý postup policie se přes Hubertovo včasné oznámení dokonání činu nepodařilo zabránit.

Hodnota starožitných sošek ve výši 500 000 Kč je podle § 89 odst. 11 TZ značnou škodou.

Tedy Hubert navedl Evžena jednak ke spáchání trestného činu krádeže, kterou způsobil značnou škodu, a jednak ke spáchání trestného činu porušování domovní svobody, přičemž Evžen trestný čin krádeže a trestný čin porušování domovní svobody dokonat, resp. v době, kdy Hubert jeho čin oznámil na policii, se o něj pokusil. Podmínka akcesority účastenství tedy byla splněna.

Pachatel jedním jednáním naplnil znaky dvou různých trestných činů, jedná se tedy o jednočinný souběh.

Hubert je trestně odpovědný, přestože Evžena k činu vyprovokoval proto, aby ho poté udal a zabránil tak dokonání trestného činu. I když jeho oznámení na policii bylo učiněno včas, tj. v době, kdy nebezpečí, které vzniklo zájmu chráněnému trestním zákonem z návodu k trestnému činu, mohlo být ještě odstraněno (analogie § 8 odst. 3 písm. b) TZ), nestává se tím činnost provokatéra beztrestnou.

2. Evžen by mohl být prohlášen za zvlášť nebezpečného recidivistu (§ 41 odst. 1 TZ), což je důvodem zvýšené trestní sazby trestu odnětí svobody (§ 42 TZ), zpřísnění podmínek pro podmíněné propuštění (§ 62 TZ) a důvodem pro jeho zařazení do věznice se zvýšenou ostrahou (§ 39a odst. 2 písm. d) TZ). Výrok o tom, že jde o zvlášť nebezpečného recidivistu by soud musel pojmout do rozsudku jako součást výroku o vině (§ 122 odst. 1 TR).

Trestný čin podle § 247 odst. 1, 3 TZ je podle § 41 odst. 2 TZ zvlášť závažným úmyslným trestným činem.

Evžen byl již pro takové zvlášť závažné úmyslné trestné činy dvakrát ve výkonu trestu, přičemž zvlášť závažného úmyslného trestného činu popsaného v zadání se dopustil několik málo měsíců po svém propuštění z výkonu trestu.

Evžen tedy znovu spáchal zvlášť závažný úmyslný trestný čin, ač již byl pro jiný zvlášť závažný úmyslný trestný čin potrestán. Pokud soud shledal, že tato okolnost pro svou závažnost, zejména vzhledem k délce doby, která uplynula od posledního odsouzení (resp. od propuštění z výkonu trestu odnětí svobody – srov. č. 6/63 Sb. rozh. tr.) podstatně zvyšuje stupeň nebezpečnosti trestného činu pro společnost, bude Evžen považován za zvlášť nebezpečného recidivistu (§ 41 odst. 1 TZ).

U zvlášť nebezpečného recidivisty se horní hranice trestní sazby odnětí svobody stanovené v zákoně zvyšuje o jednu třetinu a trest se ukládá v horní polovině takto zvýšené trestní sazby (§ 42 odst. 1 TZ). Zvlášť nebezpečný recidivista může být podmíněně propuštěn až po výkonu dvou třetin uloženého trestu odnětí svobody (§ 62 odst. 1 TZ). Pro výkon trestu odnětí svobody jej soud zpravidla zařadí do věznic se zvýšenou ostrahou (§ 39a odst. 2 písm. d) TZ). Je-li odsouzený zvlášť nebezpečným recidivistou, je nutno výrok o tom pojmout do rozsudku jako součást výroku o vině (§ 122 odst. 1 TR).

3. Evžen spáchal v jednočinném souběhu pokus trestného činu krádeže podle § 8 odst. 1, § 247 odst. 1, odst. 3 písm. b) TZ a trestný čin porušování domovní svobody podle § 238 odst. 1 TZ.

Evžen otevřeným sklepním okénkem vnikl do vily, aby z ní odcizil sbírku starožitných sošek v hodnotě 500 000 korun, ve skutečnosti však z vily odnesl jen zdařilé napodobeniny v hodnotě necelých 60 000 korun.

Předpokládaná hodnota starožitných sošek je podle § 89 odst. 11 TZ značnou škodou.

Tím, že se Evžen zmocnil sošek, o nichž se mylně domníval, že mají hodnotu 500 000 Kč, počal uskutečňovat jednání popsané v kvalifikované skutkové podstatě trestného činu krádeže podle § 247 odst. 1, 3 písm. b) TZ, tedy dopustil se jednání, které bezprostředně směřovalo ke spáchání trestného činu. Vzhledem k tomu, že sošky měly ve skutečnosti hodnotu necelých 60 000 Kč, nepůsobil Evžen značnou škodu, jak původně zamýšlel, a k dokonání činu proto nedošlo. Jedná se o pokus podle § 8 odst. 1 TZ.

Evžen tedy

- jednak uskutečnil jednání pro společnost nebezpečné, které bezprostředně směřovalo k přisvojení si cizí věci zmocněním a ke způsobení značné škody, přičemž ke vzniku takové škody nedošlo a
- jednak neoprávněně vnikl do domu jiného.

Skutek je souhrn všech vnějších projevů vůle pachatele, které jsou příčinou následku významného z hlediska trestního práva. Vniknutí do vily je vnějším projevem jednotící vůle Evžena zmocnit se sbírky starožitných sošek. Jedná se proto o jeden skutek, oba trestné činy byly tudíž spáchány v jednočinném souběhu.

4. Hubert bude odpovědný za přípravu k trestnému činu krádeže podle § 7 odst. 1, § 247 odst. 1, odst. 3 písm. b) TZ.

Hubert naváděl Evžena ke krádeži starožitných sošek v hodnotě 500 000 Kč, nacházejících se v Oskarově vile, v úmyslu jej udat a zabránit tak dokonání trestného činu, Evžen to však odmítl a oznámil Hubertovo jednání na policii.

Hubert jednal jako provokatér. Provokatér je trestný, i když k trestnému činu, k němuž naváděl, nedošlo.

Hubert se pokusil vyvolat v Evženovi rozhodnutí spáchat trestný čin, tedy naváděl jiného ke spáchání trestného činu ve smyslu § 10 odst. 1 písm. b) TZ. Evžen však ihned tento návrh odmítl, takže návrh Huberta v něm nevyvolal ani rozhodnutí o krádež se pokusit. Hubert se tedy dopustil toliko pokusu návodu, který je trestný jako příprava ve smyslu § 7 odst. 1 TZ. Příprava k trestnému činu krádeže podle § 247 odst. 3 TZ je trestná, neboť jde o zvlášť závažný úmyslný trestný čin ve smyslu § 41 odst. 2 TZ.

Tedy Hubert se dopustil pro společnost nebezpečného jednání, které záleželo v pokusu návodu ke zvlášť závažnému trestnému činu, přičemž nedošlo k pokusu ani k dokonání takového činu.

V jednání Huberta nelze zároveň spatřovat přípravu k trestnému činu porušování domovní svobody podle § 7 odst. 1, § 238 odst. 1 TZ, neboť příprava k tomuto trestnému činu není trestná (nejde o zvlášť závažný úmyslný trestný čin podle § 41 odst. 2 TZ).

5. Ano, pokud nelze předem dosáhnout příkazu k prohlídce takového prostoru nebo souhlasu státního zástupce s nařízením prohlídky a zároveň věc nesnese odkladu nebo pokud uživatel dotčeného prostoru písemně prohlásí, že s prohlídkou souhlasí a takové prohlášení předá policejnímu orgánu (§ 83a odst. 3 TR).

Podle § 69 odst. 1 TR vydává příkaz, aby byl obviněný zatčen, v přípravném řízení soudce na návrh státního zástupce.

Podle § 83c odst. 2 písm. a) TR může policejní orgán vstoupit do prostor nesloužících k bydlení v případě, že se v nich nachází osoba, na kterou byl vydán příkaz k zatčení.

Podle § 83c odst. 3 TR nesmějí být po vstupu na taková místa prováděny žádné jiné úkony než takové, které slouží k předvedení osoby. Úkon spojený s realizací příkazu k zatčení nesmí proto sloužit k opatření a zajištění důkazu.

To však nevylučuje možnost, aby k opatření důkazu byla v takovém místě provedena prohlídka. Nařídít prohlídku jiných prostor v přípravném řízení je oprávněn státní zástupce nebo policejní orgán po předchozím souhlasu státního zástupce (§ 83a odst. 1 TR). Provedení prohlídky jiných prostor je možné i bez příkazu k prohlídce nebo bez předchozího souhlasu státního zástupce, ale jen tehdy, jestliže příkazu nebo souhlasu nelze předem dosáhnout a věc nesnese odkladu, nebo v případě, že uživatel prostor písemně prohlásí, že s prohlídkou souhlasí, a své prohlášení předá policejnímu orgánu (§ 83a odst. 3 TR). V daném případě z okolností případu vyplývalo, že věc nesnese odkladu.

6. Toto rozhodnutí nabývá právní moci a je vykonatelné ihned po jeho vydání. Přezkoumat jeho odůvodněnost a zákonnost je možné jen na podkladě opravného prostředku podaného proti příslušnému rozhodnutí ve věci samé.

Rozhodnutím o provedení domovní prohlídky je příkaz k domovní prohlídce (§ 83 TŘ). Jde o rozhodnutí svého druhu, proti němuž trestní řád nepřipouští opravný prostředek. Taková rozhodnutí nabývají právní moci ihned po svém vydání a jsou zároveň vykonatelná.

Přezkoumat jejich odůvodněnost a zákonnost je možné jen na podkladě opravného prostředku podaného proti příslušnému rozhodnutí ve věci samé, a to jako součást řízení, které takovému rozhodnutí předcházelo (viz § 147 odst. 1 písm. b) TŘ o přezkoumání řízení předcházejícího stížností napadenému usnesení, § 254 odst. 1 TŘ o přezkoumání správnosti postupu řízení předcházejícího odvoláním napadeným výrokům rozsudku).

V úvahu přichází též přezkoumání na podkladě stížnosti pro porušení zákona (§ 266 odst. 1 TŘ). Z hlediska dodržení základních práv nebo svobod zaručených ústavním pořádkem lze příkaz k domovní prohlídce přezkoumat na podkladě ústavní stížnosti podle čl. 87 odst. 1 písm. d) Ústavy (za podmínek § 72 odst. 1 písm. a), odst. 2, 4 zák. č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu).

7. Soud nepostupoval správně. Trestní stíhání měl zastavit podle § 223 odst. 1, § 11 odst. 1 písm. b) TŘ.

Podle § 11 odst. 1 písm. b) TŘ nelze v trestním stíhání pokračovat a musí být zastaveno, je-li trestní stíhání promlčeno.

Zjistí-li tuto okolnost soud v průběhu hlavního líčení, rozhodne o zastavení trestního stíhání podle § 223 odst. 1 TŘ.

Rozhodnout o zproštění obžalovaného obžaloby podle § 226 písm. e) TŘ je možné jen v těch případech zániku trestnosti, které nejsou důvodem nepřipustnosti trestního stíhání podle § 11 odst. 1 TŘ.

